

ประเภทภูมิปัญญาด้าน หมอรักษา

ชื่อภูมิปัญญา ตำรายารักษาโรคพื้นบ้าน

บทนำ / ความเป็นมาของภูมิปัญญา

เนื่องจากในอดีตบ้านเรือนผู้คนอยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาลมาก การเดินทางก็ลำบาก จึงได้ทำการผลิตตำรายาสมุนไพรขึ้นเพื่อรักษาตนเองในหมู่บ้าน ซึ่งสมุนไพรที่ได้มาแต่ละชนิดก็มีคุณประโยชน์มากเหลือหลาย ยิ่งกว่ายาปฏิชีวนะที่มีอยู่เกลื่อนกราดในปัจจุบัน

กระบวนการนำไปใช้

ยาแก้กินผิด

1. แก้มือ่งล่า หรือ แก้ม้งล่า
2. รากผักหวาน
3. กาฝากผักหละ (หากาฝากไม้เอาราก)
4. ง้อนตากหงาน
5. กาฝากฝุงคอบ
6. เหมือนคน
7. บีนบือหมูป่า
8. จันทน์ขาว
9. จันทน์แดง

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวเจ้าว แก้กินผิดใช้สำหรับผู้ใหญ่

ยาแก้สัฟพะ แก้ไข้ (ใช้ได้ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่)

1. เขากวาง
2. รากจีปึก
3. รากแกก่อง
4. รากผักหระ (หากาฝากได้เอากาฝาก)
5. รากต้นขอ
6. จันทน์ขาว
7. จันทน์แดง

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวเจ้าว

ยาแก้พิษ

1. สุระปีดคำ
2. แฮ่คำ
3. มะก่าหั่วคำ (หั่วขำ)
4. ปี๊ดเต๊ะ
5. กาฝากฝูงคอบ
6. กาฝากไม้ปอบ
7. กาฝากไม้กอนตา
8. หมือดคน

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวจ้าว แก้วร้อนใน ใจบ่ดี แก้พิษ ตุ่มพิษเป็นต้น

ยาแก้พิษอีกขนาน 1

1. แกนฝาง
2. เขากวาง
3. เขาฝากเคื่อป่อง
4. กาฝากส้านป้าว
5. สุระปีดคำ
6. ตั้งเครือดำ
7. จันทน์ขาว
8. จันทน์แดง

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวจ้าวแก้สรรพพิษ

ยาแก้ร้อนใน

1. เปลือกกกอก
2. เปลือกหวัด
3. เปลือกส้มเห็ด
4. ใบบงป่า
5. หญ้าผากควาย
6. อ้อยดำ
7. หัวตุน

วิธีใช้ แช่น้ำข้าวจ้าวสาร แก้วร้อนในทุกชนิด ถ้างท้องด้วย ให้เพิ่มหญ้าไซ ราก หญ้า
หลับมึน รากหญ้าขี้ดมอน รวม 3 อย่างเข้าด้วยกัน

ยาแก้ผดผื่น

1. แก้มังลา
2. แกนมะกอกฟานซอม
3. กาฝากขามป้อม
4. กาฝากล้านป้าว
5. กาฝากผักหละ
6. ลูกลิงลม
7. เหมือดคน
8. จันทน์ขาว
9. จันทน์แดง

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวเจ้าสาร แก้วผู้หญิงอยู่เดือนหรือแม่ลูกอ่อน กินผด ผาผด ใช้กิน
ตบหัว ล้างหน้า

ยาแก้ไข้เรื้อรัง

1. ตังเครือคำ
2. สุระปี๊ดคำ
3. หนาดคำ
4. กาฝากผักหละ
5. กาฝากกอก
6. กาฝากฝูงคอบ
7. รางเย็น
8. เหมือดคน
9. ปี๊ดเต๊ะ
10. เขามวก
11. จันทน์ขาว จันทน์แดง
12. นอแรด

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวเจ้า แก้ไข้เรื้อรัง

นอกจากนี้ ยานานนี้ ยังเป็นยาขับไข้ และยาแก้พิษยาด้วย

1. เอารากหญ้าหวานไก่ ต้มใส่น้ำข้าวเจ้าเปลือกกิน
2. เอาเปลือกมะลิไม้ รากหญ้าตดหมา ปลูก ต้มใส่น้ำข้าวเจ้าเปลือกกิน ทั้งสองอย่างนี้ แก้ไข้
เรื้อรัง ไข้ป้างก็ได้

ยาขางปู้ออกปาก ขางเลือดขึ้น

1. กาฝากถ่อน
2. รากหญ้าขัดมอน
3. ปูเลย
4. สารเงิน
5. สารคำ

วิธีใช้ ฝนใส่น้ำข้าวเจ้าสาร แก้วขางปู้ออกปากเวลาจามไอมีเลือดออกมาจากภายใน

ยาขางรากลม รากแล้ง

1. จันทน์แดง
2. รากเย็น
3. รากคาง
4. ไม้หัด
5. ปันสะเบา
6. อ้อยช้าง

วิธีใช้ ฝนกินแก้ รากลม รากแล้ง เออะ ๆ หาว ๆ หรือจะเอารังแมงป่องเผาไฟให้แดง แล้วเอาสุนัขเผา ขางสุนัขก็ได้

ยาแก้เจ็บหัว ปวดหัว

1. ให้เอายอดไม้ข่อย เทียนดำ หญ้าขี้ทูตตำผสมกันแก้ปวดหัว เวลาเป็นไข้ ใช้คอบหัว หรือข่มหัว
2. กับข้าวเจ้าสาร ตำผสมกัน คอบหัว แก้เจ็บหัวมะเร็งคูด หน้าพอง ตาฟาง ตายลาย

ยาแก้เจ็บตา

1. เอาดีหมีผสมน้ำหยอด แก้เจ็บตาได้ทุกอย่าง
2. หินส้ม 3 ส่วน เกลือ 1 ส่วน เองอมกันขบคให้ละเอียดแล้วเอานี้ 1 ส่วน กับ น้ำสะอาด 4 ส่วนผสมกัน เอน้ำใส่ ๆ ล้างตาแก้ตามัว ตาฟาง ตาพอง ตาเพี้ยแล
3. หัวผักกูด หัวแห่นาง วงศ์เกลือยง วงศ์เคืองป่อง บึงก็ ฝนคอบหัว ล้างหน้า แก้เจ็บตา มะเร็งคูด

ยาอายุวัฒนะ

1. พริกน้อย 1 ส่วน
2. หัวหญ้าแห้วหมู
4. ผักหนอก 2 ส่วน

วิธีใช้ ตำสสมกับน้ำผึ้ง รับประทานพอสมควรเวลาเช้าค่ำ อิกขนานหนึ่งให้เอาหน่วยไม้ข่อย พริกน้อย หัวหญ้าแห้วหมู เทำกันตำสสมกับน้ำผึ้ง รับประทานเช้าค่ำ ครั้งละเทำเมล็ดพุทราเป็นยาอายุวัฒนะ ผิวพรรณ ผุดผ่อง กินเข้าละแล

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

1. เป็นการอนุรักษ์ รักษาไว้ซึ่งภูมิพญาปัญญาท้องถิ่น
2. รู้จักการนำเอาสมุนไพรที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาใช้ประโยชน์
3. รักษาโรคต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปหาหมอไกล ๆ

แหล่งข้อมูล

นายฉัตรชัย นันทวาสน์ อายุ 47 ปี

บ้านเลขที่ 604 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110

 054 - 781395 09-9504488